

DOEM- OF WENSDENKEN IN DE DEMOGRAFIE

Demografische ontwikkelingen geven vaak aanleiding tot sombere bespiegelingen. Beleidsmakers zien vergrijzing, immigratie en krimp vooral als problemen. Vergrijzing wordt geassocieerd met stijgende kosten van de zorg en onbetaalbare pensioenen. Het veelvuldig gebruik van het woord 'migratiecrisis' maakt wel duidelijk hoe men tegen de recente stijging van de (asiel)migratie aankijkt. De krimp van de beroepsbevolking wordt gezien als een bedreiging voor de economische groei. En lokale bestuurders vrezen dat bevolkingskrimp leidt tot een achteruitgang van de voorzieningen waardoor verdere leegloop dreigt. Kortom de demografische toekomst ziet er zorgelijk uit. Er is overigens niets nieuws onder de zon. Ruim anderhalve eeuw geleden werd de pessimistische kijk van economen op demografie al betiteld als de 'dismal science'. Toen ging het alleen niet over vergrijzing en krimp, maar over de hoge bevolkingsgroei.

Demografen reageren vaak relativerend op dit soort sombere bespiegelingen. De problemen met vergrijzing vallen wel mee, als je bedenkt dat ouderen steeds vitaler en actiever zijn: "de zeventiger van nu is de zestiger van vroeger". Migratie hoeft geen probleem te

zijn, als je maar zorgt voor een goede integratie. Dan kan migratie zelfs gunstig zijn voor de economische groei. De gevolgen van een krimpende beroepsbevolking vallen mee als mensen langer blijven werken en productiever worden. En een krimpende bevolking kan leiden tot minder milieudruk en een aantrekkelijker leefklimaat.

Wie heeft er nu gelijk? Als je alleen uitgaat van veranderingen in de bevolking, omdat die nu eenmaal redelijk goed voorspelbaar zijn, maar niet tegelijk rekening houdt met andere maatschappelijke en economische veranderingen, dan lijkt de toekomst er somber uit te zien. Als ouderen veel zorg behoeven en als migranten niet goed integreren, zullen vergrijzing en migratie tot toenemende problemen leiden. Maar als je niet alleen naar de toenemende aantallen ouderen en migranten kijkt, maar denkt aan een maatschappij met grotere participatie en integratie van ouderen en migranten, wordt het toekomstbeeld een stuk minder somber. Kortom, het is een cliché, maar daarom niet minder waar: je kunt de demografische ontwikkeling zien als een probleem, maar ook als een uitdaging voor het vinden van duurzame oplossingen.

Joop de Beer is themaleider van de onderzoeksgroep Ageing & Longevity bij het NIDI.